

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาในการจัดการมูลฝอย ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนหากไม่ได้รับการแก้ไขจะส่งผลกระทบต่อประชาชน และสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศในปี 2560 ประมาณ 27.40 ล้านตัน หรือ 75,046 ตันต่อวันเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.26 จากปี 2559 เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรการขยายตัวของชุมชนเมือง พฤติกรรมการบริโภคของประชาชน ตลอดจนการท่องเที่ยวซึ่งมีนักท่องเที่ยวกว่า 30 ล้านคนในปี 2560 ในขณะที่อัตราการเกิดขยะมูลฝอยต่อคนลดลงจาก 1.14 กิโลกรัม/คน/วัน ในปี 2559 เป็น 1.13 กิโลกรัม/คน/วัน ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเป็นขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร ประมาณ 4.88 ล้านตัน (ร้อยละ 18) และในพื้นที่ 76 จังหวัด ประมาณ 22.52 ล้านตัน (ร้อยละ 82) (กรมควบคุมมลพิษ, 2560) โดยกิจกรรมส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการอุปโภคบริโภคที่มีของเหลือและถูกทิ้งในรูปของขยะมูลฝอย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเศษอาหารที่เหลือจากการเตรียมการปรุงและการบริโภค รวมทั้งเศษกระดาษพลาสติกและของที่ไม่ใช้แล้ว ขยะมูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรมก็มีลักษณะต่างๆ แปรเปลี่ยนตามประเภทอุตสาหกรรมนั้นๆ ขยะมูลฝอยที่ถูกทิ้งอยู่ตามถนน แม่น้ำ ลำคลองหรือที่สาธารณะต่างๆ ส่วนใหญ่จะเป็นใบไม้ เศษกระดาษพลาสติก ของเหลือใช้รวมทั้งเศษดิน หิน เป็นต้นซึ่งขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเหล่านี้หากปล่อยปะละเลยไม่ดำเนินการเก็บรวบรวมนำไปกำจัดอย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากจะทำให้ชุมชนขาดความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยและน่ารังเกียจแล้วยังส่งผลก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมาก จากปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพยายามหามาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและสถานการณ์ของปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ที่ผ่านมาปรากฏว่าชุมชนไม่สามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสาเหตุมาจากความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่อง การมีผลผลิตทางเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดค่านิยมในการบริโภคสินค้าที่สูงขึ้นสร้างปัญหาขยะมูลฝอยมากขึ้นด้วย (ประสาน ตั้งสิกบุตร, 2542)

ตำบลนาสวรรค์เป็นส่วนหนึ่งของตำบลโนนสมบูรณ์ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2527 ได้แยกการปกครองออกจากตำบลโนนสมบูรณ์โดยใช้ชื่อว่า ตำบลนาสวรรค์ ปัจจุบันตำบลนาสวรรค์มีจำนวนหมู่บ้าน 9 หมู่บ้าน ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติตั้งจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ. 2554 อันมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.2554 เป็นต้นไป โดยแยกอำเภอบึงกาฬ อำเภอเซกา อำเภอโซ่พิสัยอำเภอบุ่งคล้า อำเภอบึงโขงหลง อำเภอปากคาด อำเภอพรเจริญ และอำเภอศรีวิไล ออกจากการปกครองของจังหวัดหนองคายองค์การบริหารส่วนตำบลนาสวรรค์ มีเนื้อที่โดยประมาณ 70.56 ตารางกิโลเมตร

หรือ 48,031 ไร่ (ข้อมูล จปฐ.ปีพ.ศ. 2560) องค์การบริหารส่วนตำบลนาสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ ยังไม่มีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกวิธี ซึ่งโดยเฉพาะการจัดการขยะอินทรีย์และชุมชนยังไม่มี ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะอินทรีย์ มีเพียงการจัดการขยะอินทรีย์ภายในครัวเรือน โดยนำไป ทิ้งที่โล่งและในถังขยะหมู่บ้านที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาสวรรค์จัดสรรให้ ซึ่งอาจจะทำให้เกิด ปัญหาการส่งกลิ่นเหม็น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษารูปแบบในการจัดการขยะอินทรีย์ในครัวเรือน โดยใช้ กรวยสีเขียว (Green Cone) และความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะอินทรีย์ในครัวเรือนในพื้นที่ ชุมชนบ้านคำแคนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาสวรรค์ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ เพื่อจะได้ ทราบรูปแบบการจัดการขยะอินทรีย์ในครัวเรือนในพื้นที่ชุมชนบ้านคำแคน ในเขตพื้นที่องค์การ บริหารส่วนตำบลนาสวรรค์ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ อีกทั้งเป็นจุดเริ่มต้นให้ประชาชนร่วมแก้ไข ปัญหาขยะในชุมชนเพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะอินทรีย์ในครัวเรือน โดยใช้กรวยสีเขียว (Green Cone) ในพื้นที่ชุมชนบ้านคำแคน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาสวรรค์ อำเภอเมืองบึง กาฬ จังหวัดบึงกาฬ

1.2.2 เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการขยะอินทรีย์ในครัวเรือน โดยใช้กรวยสีเขียว (Green Cone) ในพื้นที่ชุมชนบ้านคำแคน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาสวรรค์อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ

1.3 สมมุติฐานของการวิจัย

ถ้าชุมชนบ้านคำแคน ตำบลนาสวรรค์ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ นำรูปแบบการ กำจัดขยะอินทรีย์ด้วยกรวยสีเขียว (Green Cone) ไปใช้ในครัวเรือน จะทำให้ปริมาณขยะอินทรีย์ใน ชุมชนลดลงและสามารถเป็นปุ๋ยปรับปรุงดินในพื้นที่ติดตั้งกรวยสีเขียว (Green Cone) ได้อีกทั้งยัง สามารถลดภาระในการขนและกำจัดขยะอินทรีย์ของหน่วยงานที่รับผิดชอบด้วย

1.4 ขอบเขตในการทำวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษารูปแบบการจัดการขยะอินทรีย์ในครัวเรือน โดยใช้กรวยสีเขียว (Green Cone) ในพื้นที่ชุมชนบ้านคำแคนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนา สวรรค์ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ รูปแบบและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะอินทรีย์ สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1.4.1.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป 7 ประการ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนสถานภาพในครัวเรือน อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

1.4.1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชน ในด้านการเก็บรวบรวมขยะ ด้านการเก็บขนขยะมูลฝอย และด้านการกำจัดขยะมูลฝอย

1.4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ คือชุมชนบ้านคำแคนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาสวรรค์ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ

1.4.3 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประชากรที่มีทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านคำแคนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาสวรรค์อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งเป็นชุมชนนำร่องในการทำวิจัยครั้งนี้

1.4.4 ขอบเขตด้านเวลา

ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัยนี้เริ่มตั้งแต่ การศึกษาค้นคว้าข้อมูลสำรวจพื้นที่ในการทำวิจัยการดำเนินการวิจัย การจัดทำรายงานการวิจัย และตลอดจนการนำเสนอผลการวิจัย โดยดำเนินการ ตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ.2561 ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ.2562

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้คำอธิบายนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้
ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้คำอธิบายนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

กรวยสีเขียว Green Cone หมายถึง เป็นนวัตกรรมในการจัดการขยะเปียกที่เกิดขึ้นภายในครัวเรือน เช่น เศษพืช เศษผักผลไม้ เศษอาหาร เป็นต้น

การจัดการขยะ หมายถึง การจัดการเชิงองค์รวมซึ่งครอบคลุมการจัดการขยะทั้งหมด เช่น ขยะ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร ถัง มูลสัตว์ ซากสัตว์ พืชผัก พลาสติก โลหะต่างๆไปไม้ กรวด เศษอิฐ ทราย เศษแก้ว ขวด เศษไม้ กระจก เศษเหล็กและสารเคมีที่เป็นอันตรายเป็นต้น รวมถึงการจัดการขยะ ณ แหล่งกำเนิดเป็นวิธีที่เริ่มต้นจากประชาชน เป็นการจัดการขยะที่ทำได้ง่าย สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย เป็นวิธีการลดปริมาณขยะที่ดีที่สุดและเป็นวิธีที่ต้องการความร่วมมือจากประชาชนมากที่สุด

ขยะอินทรีย์ หมายถึง ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้เศษอาหาร ใบไม้เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ทำให้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะอินทรีย์ในครัวเรือนโดยใช้กรวยสีเขียว (Green Cone) ในพื้นที่ชุมชนบ้านคำแคน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาสวรรค์ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ

1.3.2 ทำให้ทราบถึงรูปแบบการจัดการขยะอินทรีย์ในครัวเรือน โดยใช้กรวยสีเขียว (Green Cone) ในพื้นที่ชุมชนบ้านคำแคน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาสวรรค์ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ